

Miroslav Pelikan

ANTIQUAR

A N T I K V A R

Kristijan Car, antikvar po zanimanju, istraživač i po prirodi otimač i pljačkaš tuđih, mnogima nepotrebnih biblioteka, otkrivač sadržaja niza tamnih podruma sa sitnicama koje vlasnicima ne znače ništa ali njemu, lako otkrivaju trag do veće lovine, večeras je bio vrlo umoran. Iscrpio ga je gospodin Starek, prvo s pričom, a onda i neplaniranim posjetom, njegovom veličanstvenom podrumu, kako je vlastito podzemlje odmah okarakterizirao na početku razgovora. Starek je pretpostavljao da bi Car, antikvar, cijepljen protiv svih poznatih sentimentalnih stanja i reakcija, mogao pronaći ponešto zanimljivo, intrigantno u njegovom davno zaboravljenom podzemnom skladištu, podrum, zgrada broj 55 u Strmoj ulici. Stareku su nedostajala određena sredstva za podmirenje svakodnevnih obaveza pa je pomisao na podrum u Strmoj ulici moglo biti spasonosno rješenje. Jedva je jučer nagovorio Cara, umornog od svih dosadašnjih priča i ispovijedi o blagu u ostavama i podrumima, da ipak posjeti s njim, njegovo tajno spremište jer tamo, istina je doista, tamo je desetljećima odlagano svašta, od namještaja,

servisa, slika, lusteri, tepiha, pa i knjiga sve do portreta osoba koje su se izgubile u vihoru vremena. Car je izvježbanom metodom, jednim sveobuhvatnim pogledom, odmah, lako, posve lako zaključio o možebitnim mogućnostima ove višedecenijske kloake. Ništa osobito, osim nekoliko lijepih obrtničkih proizvoda. Promislio je, morao bi potrošiti dosta vremena za njihovu obnovu, kako bi koliko toliko izgledali pristojno u ponudi novim vlasnicima starih vila na sjevernoj strani grada. Odmah je izložio svoju cijenu Stareku koji ga je zabezeknuto pogledao.

-Za sve to, samo toliko?, jedva je izustio Starek. Car ga je hladno odmjerio i suho mu uzvratio.

-A što ste vi mislili gospodine Starek? Mislili ste da ovdje leži bogatstvo. Ovo vam je sve samo stara krama.

Starek je bio silno uvrijeđen. Njegov obitelj oduvijek je pripadala onom gornjem građanskom sloju, u redu, danas je malo drugačije, ali zar ove stvari ovdje, ne govore jasno o povijesti obitelji a ovaj se antikvar Car jednostavno ismijava sa svime tim.

Ne mogu prihvatiti vašu ponudu, ali imam kontra prijedlog za vas gospodine Car. Evo, ako imate vremena, pogledajte, pregledajte cijeli podrum, u recimo, nekoliko dana ili u jednom danu, pa možda nađete i nešto bolje. Izvolite ključ, imam puno povjerenje u vas. Ako ništa ne nađete, zaključajte

podrum i vratite mi ključ. Ukoliko nešto pronađete, dogovorit ćemo se za cijenu. U redu?

-U redu, spremno odgovori Car.

Uskoro je Car ostao sam u podrumu. Odmah je započeo s prekopavanjem. Odjeća u ormarima bila je posve neupotrebljiva, no sve ih je fotografirao jer su nedvojbeno svjedočili o visokom ukusu vlasnika. Njihov kroj bio je jedinstven. Car je dobro znao koliko će rado kazališni kostimograf Stilinović platiti ove fotografije. Razmotao je tepihe, većinom uništeni vlagom. Lusteri sa zanimljivim metalnim dijelovima, niti jedan sačuvan u cijelosti.

Porculanski tanjuri iz mnogih kompleta, pojedinačno nezanimljivi. S knjigama je bio brzo gotov. Mnoštvo je takvih naslova prošlo kroz njegove ruke s mizernom zaradom. Portreti nekadašnjih moćnika, dobre zanatske izvedbe, danas više ne bi nikoga zanimali, pa ni povjesničare.

No, ipak nije htio razočarati Stareka, tko zna što još krije?, mora nešto pronaći, svakako. No, što izabrati? Ovaj podrum ne sadrži ništa osobito osim vlage na visokoj razini.

Pronašao je i niz svežnjeva starih modnih, političkih časopisa, u jedno vrijeme i zabranjeni, kome to treba? Prevrćući jednu gomilu za drugom, iznenada u kutu ugleda nešto svjetlucavo. Posegne u tamu i na polusvjetlo iznese štap s metalom, okovanom drškom, dug, ravan, gotovo metar dužine. Okretao ga je polagano u rukama, osjećajući zadovoljstvo,

evo, našao je nešto. Obriše prašinu sa štapa. Lijep, jednostavno lijep, odmah mu se svidio. Primijeti kako je i donji dio okovan metalom, mala špica. Zagleda se u dršku, oko petnaestak centimetara sivkastog metala. Između drške i tijela štapa nalazio se prsten, lako uočljiv.

Izvanredni primjerak, baš bi ga mogao pridodati osobnoj kolekciji. Koliko bude Starek tražio, toliko će mu i dati, smješкао se zadovoljno antikvar Starek, okreći snažni ali čvrsto štap u rukama, osjećajući balans štapa.

Iznenada klik. Car opazi kako je štap postao duži. No, imao je što i vidjeti. Prsten je oslobodio metalno sječivo, brižno skriveno u tijelu štapa. Car polako, oprezno izvuče tanku, sjajnu oštricu, dugu, vitku. Zamahne s njom nekoliko puta, opako je zviždala zrakom. U jednom trenutku sječivo dohvati ormar sa strane. Car je zabezeknuto i pomalo ustrašeno pomisli, nije li se valjda slomio? Te pogleda prema ormaru. Desetak centimetara duga brazgotina, ne baš duboka, isticala se na stranici ormara. Car opipa trag sječiva i iznova se uplaši. Usmjeri pogled prema sječivu, podigne i pažljivo ga promotri od drške do vrha sječiva. Očuvan i opasno cjelovit, zadovoljno se smješкао Car. Pravi swordstick.

Kako bi dojam još bolji, Car izabere nešto odjeće, kristala, dvije slike i naravno štap te ponudi Stareku pristojnu cijenu.

Idući dan Car je preuzeo kupljene predmete koje je zatim odmah preprodao Maksu, sve osim štapa. Maks je sve otkupljivao, distribuirajući dalje kupljeno. Bez mnogo riječi obavljena je kupoprodaja. Car je zadovoljno vrtio u rukama eliptično tijelo štapa, šecujući polako natrag, prema svom antikvarijatu u Savskoj ulici. Car se odavno nije osjećao tako dobro, kao ovih dana, činilo mu se da nazočnost štapa izaziva u njemu takvo radosno stanje, kao da je činio drugačijim.

U tišini svoga skrovišta, u polutamnim prostorijama ispod antikvarijata, Car je vrtio štap u rukama. Okrenuo je kao i neki dan prsten, lijevo, desno, no, ništa, sječivo je spavalo u nutrini štapa.

Potrošio je cijelo popodne na ovu igru, ali štap se nije dao otvoriti. Ljutito ga baci u kut, štap muklo zazvoni i sve utihne.

Car se osjećao prevarenim, ipak ga je Starek navukao. Nekome će ga već uvaliti, na kraju, tu je uvijek dobri Maks.

Idućih dana Car nije silazio u spremište, pred njim je bio složeni posao. Trebalo je kako treba ispuniti golemi volumen vile na sjeveru grada. Novi vlasnici imali su svoje prohtjeve i nisu pitali za cijenu.

Careva ponuda morala je imati primarni karakter građanskog kontinuiteta a on je bio pravi majstor u tome.

Po obavljenom poslu Car se izmoren zaputi u spremište ispod antikvarijata. Tu se najbolje

odmarao. Prvo je ugledao štap u kutu. Podigne ga nježno, poigra se s prstenom. Ništa, pa opet, tako nekoliko puta. Štap je bio nijem na njegove molbe. Riješit će ga se, nema dvojbe. Odnijet će ga Maksu, ovdje mu samo smeta i nervira ga svojom odbojnom nazočnošću. Doista, Car se nije dugo dvoumio. Sutradan je odnio štap Maksu s još nekoliko, za njega nevažnih stvari, no znajući kako Maks pati na te sitnice. Maks je odmah, gotovo i ne gledajući štap, otkupio sve. Sitnice je brižljivo pospremio u sef a štap samo odložio na radni stol.

Eto, pomislio je Car, priča sa Starekovim štapom, za mene je gotova. Zadovoljan i smiren vraćao se u Savsku ulicu.

Za nekoliko dana dobio je hitni poziv od još jednog novoga vlasnika vile. Treba čovjeku izaći u susret, onako cjelovito, mrmljao je sebi u bradu Car.

No, ovoga puta nije imao sve potrebno, morati će za pomoć zamoliti Maksa, te se odmah uputi njemu. Maksovo stovarište bilo je zatvoreno.

-Pa, zar niste čuli gospodine Car, reče mu Maksova susjeda Leila, Maks je jučer stradao.

-Kako?, zaprepasti se Car.

-Policija je ustanovila da je usmrćen dugom oštricom, no takvo što nisu pronašli.

Car se odmah dosjeti zvižduka duge oštrice, ali, zar je to moguće?

Nikada Maksova smrt nije rasvijetljena. Odnedavno je Car u mirovini, prodao je svoj čuveni antikvarijat. Rijetko obilazi sajmove antikviteta. Ne zanimaju ga, poručio je svima.

Sada živi u mjestu na obali, u Gornjoj Strani. Ima mali apartman i uglavnom provodi dane šećući sa suprugom uz obalu, ponekad razmišljajući o lijepim predmetima s kojima se susretao. Prisjeti se ponekad i onog zvižduka, tada zastane, zaklopi oči i prekriži se.

Nedavno ga je pozvao Pjer da posjeti njegov novootvoreni antikvarijat u Gornjoj Strani. Car se ovoga puta rado odazvao ne vjerujući da Pjer posjeduje išta vrijedno. Pjer se trudio zadiviti starog lisca, no znao je , to nije lako.

-Što vam je ovo, iznad stola?

-Mislite na ovaj štap. Evo, izvolite pogledati.

Car je pomno razgledavao dobro očuvano drvo, metalni okov drške, prsten. Pokušao je okrenuti prsten nekoliko puta, lijevo, desno, prsten je bio posve nepomičan.

Vrati štap Pjeru govoreći.

-Lijepi primjerak .

Pjer ga je zbunjeno promatrao.

-Nedavno sam ga nabavio, ponudila mi ga je neka skitnica, reklo bi se. I meni se odmah učinio lijep. Idućih dana Car nije mogao u šetnju, dosadna kiša, zahlađenje, morao je bijesan prelistavati novine i knjige.

Jedva je začuo zvižduk. Utonuo je strelovito u mračnu, crpu rupu bez kraja.

Policija je bila zbunjena. Dugo, oštro sječivo izazvalo je Carevu smrt, oružja nigdje. Pjer se čudio vijestima o smrti umirovljenog antikvara Cara, okrećući dugi štap u rukama, pokušavajući okrenuti prsten.

Miroslav Pelikan